

MÅNADSBREV

ÅLANDS REPRESENTATION I HELSINGFORS

*Johan Ehn,
Ålands representant i Helsingfors*

*Lena von Knorring,
specialsakkunnig i Ålandsfrågor*

MAJ 2023

Förord

Det är fortsatt full fart här på Ålands representation i Helsingfors. Som ni ser i denna månads brev händer det både lite det ena och andra här, allt med syfte att stärka Ålands och självstyrelsens möjlighet att påverka beslutsfattandet.

I ett samarbete mellan Landskapsregering och samtliga åländska partiledare har Åland förberett sig noga inför de regeringsförhandlingar som nu pågår i Ständerhuset. Syftet är naturligtvis att de åländska avtrycken i programmet ska bli så stora och betydande som möjligt. Förhoppningen är att detta ska lägga grunden för ett konstruktivt samarbete med den kommande riksregeringen och Landskapsregeringen för Åland och för landet som helhet. Så här långt känns det bra. Våra inspel har tagits emot väl och man har visat stor förståelse för de frågor som vi från åländsk sida lyft. Nu gäller det "bara" för en kommande regering att visa det i handling, först i skrivningar i sitt program och sedan, och då det absolut viktigaste, i konkreta resultat!

I skrivandets stund har jag två dagar av Dialogdagar i Helsingfors i färskt minne. Idén om att ge åländska tjänstemän i självstyrelsens tjänst en möjlighet att få bekanta sig med statsmaktens beslutsfattande på ort och stället föddes hos mig under Ålandsakademin i fjol höstas. När jag såg och hörde vilken effekt Ålandsakademin hade på de tjänstemän från ministerierna i Helsingfors som deltog där övertygades jag om att en spegel för deras kollegor från Mariehamn i Helsingfors skulle vara ytterligare ett bra steg i att stärka och utveckla samarbetet. Jag är därför oerhört glad över att det sedan var möjligt att genomföra och jag är också ytterst tacksam över det mycket fina arbete som Noora Löfström vid Justitieministeriet gjorde för att sy ihop det fantastiska programmet som konkretiserar förverkligandet av Ålandsstrategin.

Jag försöker i mitt arbete här i republikens huvudstad i allt jag gör ha som målsättning att grunda för ett gott klimat mellan de bägge regeringarna, dess ministrar och dess tjänstemän. Kungstanken i detta är att ett gott klimat skapar en bas för att öka tilliten och om man känner att man kan lita på varandra kan man också diskutera svåra frågor på ett konstruktivt sätt. Detta betyder på inget sätt att det inte skulle komma att finns frågor där vi tycker olika och kommer i konflikt med varandra, det ligger nämligen i sakens natur att självstyrelsen ständigt strävar till utveckling och förstärkning av den egna bestämmanderätten medan statsmakten vill bromsa och skynda långsamt. Lyckas vi skapa ökad kunskap, tillit och ett gott samarbetsklimat är min starka tro att denna "konflikt" kan användas på ett konstruktivt sätt och då bli drivkraften i ett framgångsrikt arbete som kommer att gynna såväl Ålands som republiken Finland som helhet.

Arbetet fortsätter!

Helsingfors den 17 maj 2023

Johan Ehn,
Ålands representant i Helsingfors

Hänt under månaden som gick

Riksdagsvalet 2023. Söndagen den 2 april anordnades det riksdagsval i Finland. Årets val var kanske mer intressant och spännande utgående från att opinionsläget i Finland var mycket jämnt och på Åland ställde ovanligt många kandidater upp i valet. Ålands representant i Helsingfors Johan Ehn var inbjuden att delta i Svenska YLE:s valvaka i Böle för att ge kommentarer till valet och valresultatet ur ett åländskt perspektiv. När rösterna var räknade stod det klart att Samlingspartiet blev största parti och initiativet att bilda en ny regering gick därmed till ordförande Petteri Orpo. På Åland återvaldes sittande riksdagsledamot Mats Löfström med mycket tydligt stöd från ålänningarna.

Redan innan valet förrättades hade Åland förberett sina positioner inför skrivandet av ett nytt regeringsprogram och ett dokument med dessa skickades efter valet ut till samtliga partier. Den 10 maj inbjöds lantrådet Veronica Thörnroos till Ständerhuset för att inför partiordförandena för de partier som nu förhandlar om att bilda regering (Samlingspartiet, Sannfinländarna, Svenska Folkpartiet och Kristdemokraterna) redogöra för de åländska positionerna. Med på mötet var också riksdagsledamot Mats Löfström och Ålands representant i Helsingfors. Lantrådet hade också möjlighet att hålla ett enskilt möte med regeringsbildare Orpo. De frågor som vi från åländsk sida särskilt lyfte fram var samarbetet mellan regeringarna, en förnyad och utvecklad självstyrelselag, svenska språket, sjöfartens verksamhetsförutsättningar, förenklingar kring skattegränsen, samarbete kring havsbaserad vindkraft och en utvecklad flygtrafik mellan Mariehamn och Helsingfors. Alla dessa frågor är frågor som rätt hanterade skulle stärka såväl landet som helhet som Åland. Mottagandet var mycket positivt från regeringsbildarens sida.

Dialogdagar Åland – Helsingfors, den 15 – 16 maj. Ett femtontal inbjudna tjänstemän från Landskapsregeringens allmänna förvaltning var inbjudan av Justitieministeriet att besöka Helsingfors och ett evenemang som fått namnet Dialogdagar 2023. Syftet med besöket var att stifta bekantskap med statsmaktens beslutsfattande på olika nivåer och att knyta värdefulla personliga kontakter. På programmet stod bland annat besök på Justitieministeriet, Statsrådets kansli, hos Justitiekanslern, Riksdagen, Presidentens kansli samt Sjökrigsskolan på Sveaborg. Programmet koordinerades av Noora Löfström vid Justitieministeriet och var mycket uppskattat av deltagarna. Syftet med evenemanget, som kan sägas vara en spegel till den Ålandsakademi som tidigare genomförts på Åland för tjänstemän från ministerierna i Helsingfors vid ett flertal tillfällen, är att vi genom att mötas och lära mer om och av varandra sak skapa en god grund för en ökad förståelse och stärkt tillit.

Besök på representationen. Måndagen den 10 april besökte vice lantrådet Harry Jansson och näringsminister Fredrik Karlström Helsingfors. På programmet stod bland annat ett möte med Svenska Folkpartiets partisekreterare Fredrik Guseff, ett flertal möte gällande vindkraftfrågor samt en mottagning på Danmarks ambassad med anledning av drottningens födelsedag. Ålands representant i Helsingfors bistod ministrarna under besöket.

Onsdagen den 20 april besökte forskaren Susann Simolin representationen. Under besöket informerades om vår verksamhet och vi hade möjlighet att diskutera aktuella frågor som rörde forskarens arbete.

På inbjudan av Ålands representant besökte forskaren Henri Vanhanen från Utrikespolitiska Institutet Ålands Representation fredagen den 3 maj. De diskussioner som fördes kretsade kring de speciella säkerhetspolitiska lösningar med demilitarisering och neutralisering som råder kring Åland. Vi hann också informera mer allmänt om representationens verksamhet i Helsingfors och kring aktuella frågor.

Den 4–5 maj besökte ett större antal tjänstemän från Landskapsregeringens Infrastrukturavdelning Helsingfors. På programmet stod möten med Kommunikationsministeriet och berörda myndigheter i Helsingfors. Gruppen hann också med ett besök på Ålands representation där specialsakkunnige Lena von Knorring och Ålands representant Johan Ehn informerade om verksamheten och aktuella frågor. Ehn och von Knorring deltog också i ett besök vid Kommunikationsministeriet,

Den 9 maj höll kontaktgruppen mellan Landskapsregeringen och Utrikesministeriet möte. Ehn och von Knorring deltog som medlemmar i gruppen.

Under arbete

De åländska positionerna och formuleringarna om Åland i det kommande **regeringsprogrammet** förs fram. Representationen tillsammans med landskapsregeringen och de åländska partierna samt riksdagsledamoten samarbetar för att nå bästa möjliga resultat.

I utbildningen för blivande diplomater vid Utrikesministeriet, även kallad KAVAKU har en utbildningsdel om Åland och har under senare år även gjort studiebesök till Åland. Studiebesöket till Åland planeras till den 5 – 6 juni. Ålands representation koordinerar programmet för besöket.

SuomiAreena 2023 ordnas i Björneborg den 27 – 30 juni. Onsdagen den 28.6 är den "svenska dagen" med svenskspråkigt program. Ålands landskapsregering planerar att som tidigare år arrangera en "Ministerlunch". Utöver det kommer man att delta i det övriga programmet i Björneborg och nätverka på plats.

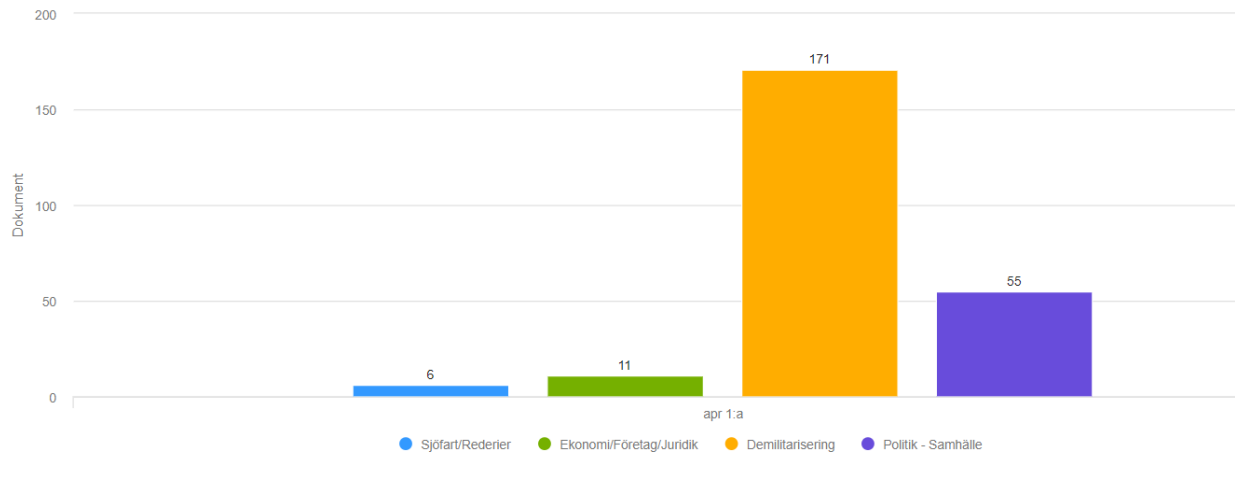
Planering för att kunna erbjuda möjlighet att rösta i höstens lagtings- och kommunalval i Helsingfors vid Ålands representation och även i Åbo och Vasa fortsätter.

Information om Åland till blivande lärare. Vi strävar till att få lärarutbildningarna vid Åbo Akademi och Helsingfors Universitet att bli intresserade av Åland så att studerandena när de når arbetslivet ska ha en bra kunskap om Åland och kunna sprida den vidare till sina elever och fortsätter att arbeta med detta. Inledande kontakter har tagits med utbildningsarrangörerna och vi hoppas under våren komma vidare med diskussioner om ett praktiskt upplägg.

Ålandsakademin som riktar sig till tjänstemän vid ministerierna och andra som kan ha nytta av att fördjupa sig i Ålands självstyrelse. Save the date gällande Ålandsakademin som planeras till den 21 – 22 september.

Rapport om Åland i finländsk media under april

Apr 1, 2023 - Apr 30, 2023

Källa: Meltwater

Vad har de finländska nyheterna handlat om i april som berör Åland och där Åland omnämns?

Många artiklar har innehåll som berör Ålands särställning och demilitarisering och även i medias debattforum har detta synts.

De politiska artiklarna har handlat om regeringsbildningen efter riksdagsvalet och Ålands plats i riksdagen har nämnts i sammanhanget.

Nedan presenteras några exempel på artiklar och innehåll sorterat under rubrikerna Politik och samhälle, Demilitarisering, Ekonomi/Företag/Juridik samt Sjöfart/Rederier.

Politik och samhälle (55)

Som kanske förväntat har många av artiklarna om politik och samhälle handlat om valresultatet. I olika sammanhang är man noga med att nämna att Åland har en representant i Finlands riksdag.

- Den 2.4 skrev Åbo underrättelser "Inget snack om vem som blir Ålands riksdagsledamot", HBL: "Mats Löfström kammare hem merparten av rösterna på Åland". Svenska Yle: Mats Löfström väljs som Ålands representant i riksdagen för tredje mandatperioden i rad. "Presidentiell ställning på Åland" kallar forskaren Siv Sundberg det i HBL 3.4. Av artiklarna framgår också att Ålands riksdagsledamot ansluter sig som tidigare till Svenska riksdagsgruppen och att Mats Löfström fortsätter som första viceordförande i Svenska riksdagsgruppen.
- Om valdeltagandet i Yle 3.4; Valdeltagande sjönkjämfört med senaste val 2019 och låg nu på 71,9 %. I Helsingfors var valdeltagandet högst med 77,5 % och lägst på Åland med 59,7%.

- Lagtingsledamot Camilla Gunell (S) gav råd till Samlingspartiet i Demokraatti 4.4 och uppmanade Samlingspartiet att bilda regering med Socialdemokraterna.
- Helsingfors Stad planerar ett nytt bostadsområde i Böle. Kvarteret går under benämningen postkvarteret och ska ha gatunamn som hedrar Åland och syftar till det anrika post och tullhuset i Eckerö. Eckeröstigen och Eckeröparken finns med i förslaget. (HBL 5.4)

Demilitarisering (171)

Artiklarna har i huvudsak berört följande områden, Ålands särställning i förhållande till Nato, det ryska konsulatets vara eller icke vara på Åland och om de ingångna traktaterna borde sägas upp samt den militära beredskapen att försvara Åland.

- Ville Rantas satirteckning över "en demilitariserad semester på Åland" i Iltalehti 14.4 är en av de många artiklarna som berör Ålands särställning, demilitarisering, neutralisering och det ryska konsulatet på Åland.

- I samband med att riksdagen öppnades den 12 april höll president Sauli Niinistö Riksmötets öppningstal och i det var han tydlig med att framhålla Ålands status. Bland annat sade han att "En ondskefull gärning mot Åland är en krigsförklaring mot Nato". Han uttryckte också att Ålands ställning nu är stabilare än någonsin i och med Finlands anslutning till Nato.
- Iltta-Sanomats tog upp frågan 14.4 om hur riksdagsledamöterna ställer sig till Ålands demilitarisering. Samlingspartiets Pekka Toveri: "Lite gläntade man på dörren för möjligheten till att man kanske borde diskutera den här saken". Pekka Toveri gavs även utrymme i Iltta-Sanomats den 18.4.
- I valkompassen inför riksdagsvalet frågade man kandidaterna om deras åsikt om Åland borde avskaffa demilitariseringen och ungefär hälften svarade att det är helt eller delvis helt av samma

åsikt. En ungefärlig slutsats är att de röd blå blocken understöder demilitariseringen och de sannfinländska och borgerliga kandidaterna vill se ett upphävande av demilitariseringen.

De tidigare utrikesministrarna Elisabeth Rehn och Jan-Erik Enestam har ombetts kommentera och anser båda att man inte borde riva upp demilitariseringen.

(Ilta-Sanomat ledare, Etelä-Suomen Sanomat ledare, Satakunnan viikkolehde, Aamulehti 14.4, Uusi Suomi 13.4, Itä Savo ledare 15.4, HS 10.4 och 16.4, Uusi Suomi 17.4)

- Hur är Ålands demilitariserade ställning i Nato? Detta har flera medier behandlat. (YLE, MTV.fi, Hämeen Sanomat, Savon Sanomat, Helsingin Sanomat, Uusi Suomi, Turun Sanomat 14.4) Turun Sanomat publicerade en insändare av Roope Lipasti "Nu är det uttalat att Åland försvaras tills sista chipspåsen".
- Mats Löfström i intervju med MTV uttalar sig att han litar fullt ut på Försvarsmakten och att demilitariseringen inte kommer att upphävas. Vidare så uttalar han sig också om att intresset för det frivilliga försvaret har ökat på Åland. (MTV.fi 13.4) Den 19 april framhöll Mats Löfström i HBL att Ålands demilitarisering inte betyder försvarslöshet.
- NettiTV.net och Ilta-Lehti frågade folket om Ålands demilitarisering borde avskaffas. Det rådde spridda åsikter med motiveringar för och emot.
- "Is i hatten" skriver Aamuset den 19.4 gällande diskussionerna om demilitariseringen (HS 20.4).
- President Sauli Niinistö kommenterade i Yle 20.4 de intensiva diskussionerna som förekommit om demilitariseringen.
- Den tidigare diplomaten Pasi Patokallio anser att Finland borde säga upp avtalet med Sovjetunionen från 1940. (Verkkouutiset 20.4)
- Marco Krogars skrev i UusiSuomi 20.4 att "Åland är Finlands akilleshäla".
- Det pågår ett medborgarinitiativ som samlar in namn för stängning av det ryska konsulatet på Åland. (YLE, HBL 15.4) Fredsinstitutets direktör Sia Spiliopoulou Åkermark beskriver den pågående diskussionen som överraskande och sorglig. Även lantrådet Veronica Thörnross uttalar sig.
- Det ryska konsulatets vara eller inte vara har diskuterats flitigt i medierna. Verkkouutiset publicerade 13.4 säkerhetspolitiskt sakkunniga riksdagsledamot Jarno Limnell (Saml.) åsikt om att det nu är naturligt att ta upp diskussionen när hela Östersjöns situation har ändrats. Enligt Jarno Limnell skulle det ryska konsulatets indragning på Åland förbättra säkerheten i Östersjön.
- President Sauli Niinistö uttalar sig om konsulatet på Åland att det förväntas fungera enligt diplomatiska regler. (Demokraatti, Suomenmaa, MSN 22.4)

- Utrikesminister Pekka Haavisto sade att en expeditionsregering inte kommenterar ryska konsulatet på Åland, men i en intervju i YLE 13.4 uttalade han sig om Ålands särställning i förhållande till Nato.
- "Ryssland ville stänga konsulatet på Åland redan 1988." (Svenska YLE, Satakunnan viikkolehdet, HBL, Demokraatti 24–25.4)
- Ålands reservistförening tränade marsch på Åland (HS 23.4) "Dessa män är beredda att försvara Åland med livet som insats – man utbildar sig på fastlandet" skriver Jonna Rönkä. ÖT skrev 23.4 "Ifrågasatt reservistförening marscherade i militärkläder på demilitariserat Åland: Folk tutade och gav tummen upp".
- Insändare av Gun-Mari Lindholm i HBL 26.4: "Hjälpvilja bättre än stridsvilja på Åland".
- Riksdagens tidigare talman Matti Vanhanen skulle önska att flera ålänningar skulle göra värnplikt. På så sätt skulle det småningom bildas en typ av reserv. (Demokraatti 13.4)
- Om Ryssland skulle anfalla Finland har Sverige lovat att hjälpa till att försvara Åland. Detta säger Ewa Skoog som är kommandör vid den svenska marinen. (Iltalehti , MTV, Verkkouutiset 28.4). Iltalehti fortsätter på ämnet den 30.4: Marinen i förhöjd beredskap – Ryssland kan komma att slå till mot Finlands och Sveriges elkablar.

Ekonomi/företag/juridik (11)

- Jämförelse gällande medianpensionen 1845e per månad. Ålands nämns i sammanhanget gällande andelen personer med sjukpension som är lägst i Nyland och på Åland drygt 3 procent. Högst andel sjukpensioner finns i Kajanaland ca 8 procent. (Aamuset 1.4)
- Artikel om arv och arvsskatt där man jämför regionala skillnader. Det beskattningsbara medianvärdet på arv för 2019 var 13 700 euro. Här nämns Åland där man får de största arven och det beskattningsbara medianvärdet är över 23 000 euro. (Helsingin Sanomat 5.4)
- Ålandsmejeriet slutar med den ekologiska mjölken. (Maaseudun Tulevaisuus 13.4)
- Bättre försäljning på fastlandet ökade Ålandsmejeriets vinst. (Landsbygdens folk 20.4)
- Nordic Fish-koncernen som står bakom varumärket Kalaneuvos utvidgar sin verksamhet genom att förvärva Terhontammi Oy. Kalaneuvos har bland annat verksamhetsställen på Åland. (ePressi, Alueviesti och Aamuset 28.4)

Sjöfart/Rederier (6)

- Konkurrensen för sjöfarten får inte snedvridas nationellt. (Ilkka – Pohjalainen 17.4)
- DEBATT: Konkurrensen inom sjöfarten ska inte snedvridas. Ett ö-undantag i utsläppshandeln, i praktiken för Åland, skulle drabba bland annat trafiken i Kvarken, skriver Paula Erkkilä, vd Österbottens Handelskammare och Tommi Knaapinen, vd Västra Nylands Handelskammare. (ÖT 18.4)
- Rapporter från Viking Lines bolagsstämma. (Arvopaperi 27.4)

Rapporten är sammanställd av Lena von Knorring vid Ålands representation i Helsingfors. Källa: Meltwater.